

Stabat Mater

Domenico Scarlatti
Knut Nystedt

Gregorio Allegri
Miserere Mei, Deus

Antonio Vivaldi
Sonate in A voor cello en b.c.

m.m.v.:

Frank Rutgers, cello
Jeroen Rekké, contrabas
Gerard Leegwater, kistorgel

onder leiding van:

Paul Valk

zaterdag 21 april 2012
aanvang: 20:15 uur

Zuid-Scharwoude
Koogerkerk, Koog 30

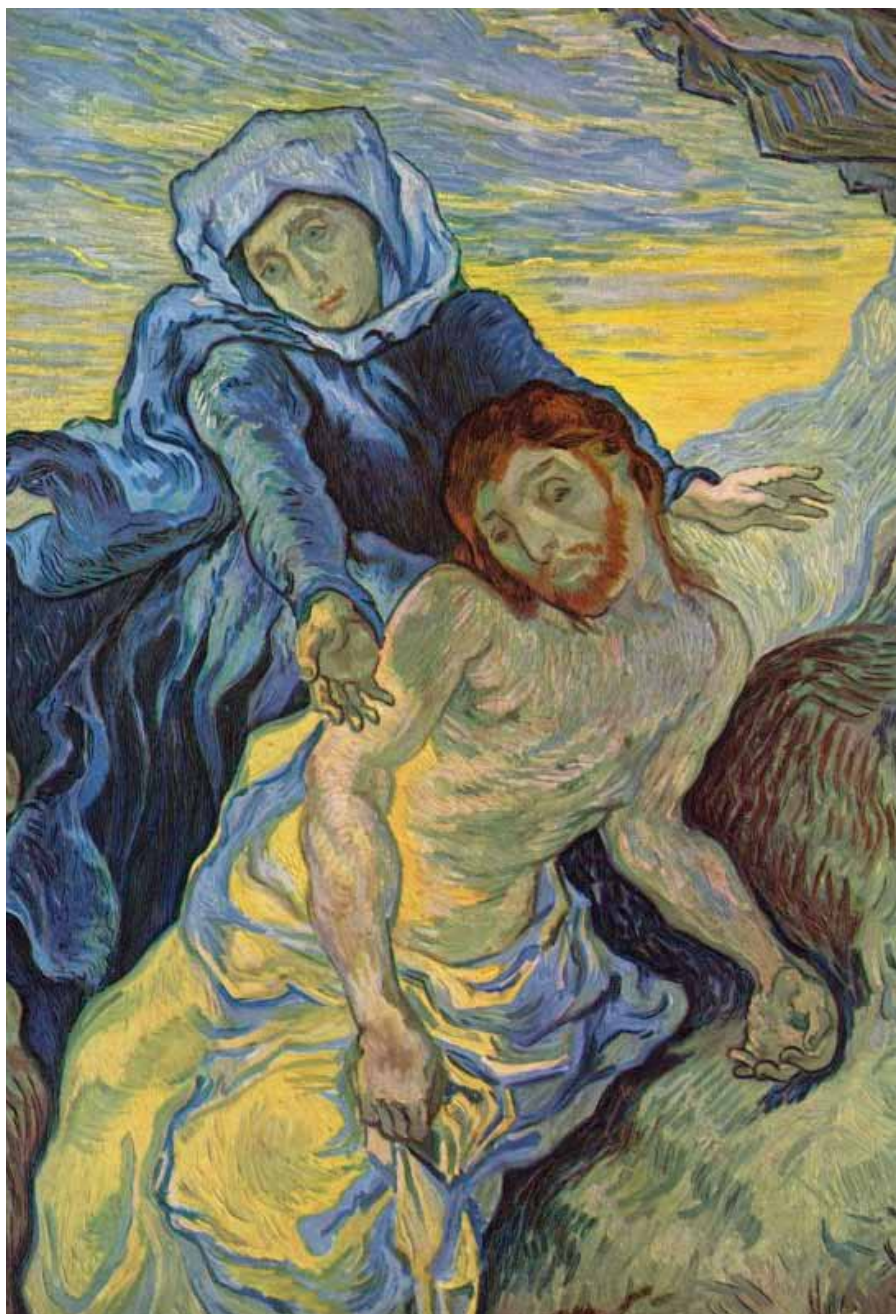
zondag 22 april 2012
aanvang: 15:00 uur

De Rijk
Grote Kerk, Grote Dam 6

Toegangsprijs: € 15,00
CJP/65+: € 13,50
Donateurs: € 1,50 korting
Kinderen tot 15 jaar: gratis

PROGRAMMABOEKJE
tevens bewijs van toegang

Vincent van Gogh: Pieta
(olieverf op doek, 73 x 60 cm - 1889, Van Gogh Museum - Amsterdam)

Programma

Gregorio Allegri (1582 - 1652)

Miserere Mei

Antonio Vivaldi (1678 - 1741)

Sonate in A voor cello en b.c.

Knut Nystedt (1915)

Stabat Mater

p a u z e

Domenico Scarlatti (1685 - 1757)

Stabat Mater

Hoesten en andere bijgeluiden verstoren de concentratie van
musici en luisteraars.

Wij vragen u dit zoveel mogelijk te beperken.

Bovendien wordt van dit concert een opname gemaakt.

Vergeet u niet uw mobiele telefoon uit te zetten?

Bij voorbaat dank.

Toelichting bij het programma

Het Stabat Mater is van oorsprong een liturgisch gedicht. Het ontstond in de Middeleeuwen. De tekst beschrijft de compassie met het leed van Maria bij de kruisdood van Jezus.

Al snel kreeg het gedicht een gregoriaanse toonzetting.

Wie de oorspronkelijke tekst heeft geschreven is niet bekend. Tegenwoordig nemen de deskundigen aan dat het gedicht is geschreven door Johannes Fidenza (1221-1274), een Franciscaner monnik, die later als kardinaal-aartsbischop van Albano de naam Bonaventura aannam.

In de tekst drukt de ik-persoon het verlangen uit, deelgenoot te mogen worden aan het lijden van Maria. Door iets van haar smart en lijden op je te nemen is er hoop om zélf - als de tijd daar is - in het paradijs te komen. Het heeft ook iets weg van het fenomeen 'devotie'. In de Rooms Katholieke kerk kennen we dan onder andere de Mariadevotie. Dat is het toewijden of vereren van een specifieke heilige, zoals in dit geval Maria.

Het Stabat Mater was vanaf de 15e eeuw bijzonder populair in geheel Europa. Velen hebben zich laten inspireren door het gedicht.

Waarom?

Alle denkbare gemoedstoestanden en gevoelens die Maria daarbij ondergaat worden in de tekst apart uitgewerkt en dat verklaart waarom deze tekst bij componisten zo geliefd was: ze bood de componist de ruimte het complete scala aan affecten muzikaal uit te werken.

Bekende toonzettingen zijn onder meer: Palestrina, Pergolesi, Vivaldi, Scarlatti, Haydn, Rossini, Dvořák, Verdi, Szymanowski, Poulenc en Pärt. Maar weet dat er door alle eeuwen heen inmiddels al zo'n 240 Stabat Maters zijn gecomponeerd. En nog steeds komen er bij...

Wij voeren twee totaal verschillende versies uit: allereerst een moderne variant van de Noorse componist Knut Nystedt. Een spannende compositie uit 1987 voor koor en cello-solo. Nu eens rauw, dan weer mild komt dit werk op u af.

Met mooie akkoorden en dan weer schrijnende dissonanten. Laat het zich maar voltrekken en kijk/voel wat het met u doet. Wellicht ontdekt u een soort melodieuze refrein dat af en toe in variaties terugkeert.

Knut Nystedt

Na de pauze een beroemd en berucht Stabat Mater dat terecht in bovenstaand lijstje is opgenomen. Domenico Scarlatti was tijdgenoot van J.S.Bach (samen met G.F.Handel zelfs hetzelfde geboortejaar..). Hij wist de mogelijkheden die de tekst hem bood volledig

uit te buiten en dat resulteerde in een uiterst levendig en meeslepend werk. Door een geraffineerd gebruik van de tien stemmen(!), steeds in wisselende combinaties, weet Scarlatti in dit tiendelige werk uit ongeveer 1715 de dramatische spanning moeiteloos vast te houden. In de laatste drie delen, die met een enorme vaart en virtuositeit naar het afsluitende "Amen" voeren, is de Scarlatti van de bekende klavier-sonates herkenbaar.

Dit werk is bij kamerkoren enigszins berucht door de complexe indeling van 10-stemmigheid: 4 verschillende sopraan-partijen, 2 alt-, 2 tenor- en 2 baspartijen. We hebben er een periode met bloed, zweet en tranen (maar dat hoort bij passiemuziek) maar ook met genoegen aan gewerkt.

In het gedeelte vóór de pauze klinkt nog een heerlijk sonore cello-sonate van Vivaldi en als openingswerk van ons concert hoort u: het wereldberoemde 'Miserere' van Allegri. Dit werk uit 1638 wordt sinds mensenheugenis jaarlijks op Goede Vrijdag in de Sixtijnse Kapel in Rome (Vaticaan) uitgevoerd. Paus Urbanus VIII was er in die tijd zó op gesteld, dat hij bepaalde dat het werk niet buiten het Vaticaan mocht worden uitgevoerd. En dus werd de partituur zorgvuldig geheimgehouden. De jarenlange geheimhouding werd pas doorbroken toen de veertienjarige Wolfgang Amadeus Mozart met zijn vader in 1770 een bezoek aan Rome bracht. De jongen schreef het werk na beluistering uit het hoofd op..!

Fijn dat u ons genoegen van zingen weer met ons komt delen, door te komen luisteren...

Paul Valk

Gregorio Allegri

Antonio Vivaldi

Domenico Scarlatti

Teksten

Miserere Mei

Miserere mei, Deus: secundum magnam misericordiam tuam.

*Wees mij genadig,
God, in uw trouw,*

Et secundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam.

*u bent vol erbarmen,
doe mijn daden teniet,*

Amplius lava me ab iniquitate mea: et a peccato meo munda me.

*was mij schoon van alle schuld,
reinig mij van mijn zonden.*

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: et peccatum meum contra me est semper.

*Ik ken mijn wandaden,
ik ben mij steeds van mijn zonden bewust,*

Tibi soli peccavi, et malum coram te feci: ut justificeris in sermonibus tuis, et vincas cum judicaris.

*tegen u, tegen u alleen heb ik gezondigd,
ik heb gedaan wat slecht is in uw ogen.
Laat uw uitspraak rechtvaardig zijn
en uw oordeel zuiver.*

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis concepit me mater mea.

*Ik was al schuldig toen ik werd geboren,
al zondig toen mijn moeder mij ontving,*

Ecce enim veritatem dilexisti: incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi.

*maar u wilt dat waarheid mij vervult,
u leert mij wijsheid, diep in mijn hart.*

Asperges me hysopo, et mundabor: lavabis me, et super nivem dealbabor.

*Neem met majoraan mijn zonden weg en
ik word rein, was mij en ik word witter dan
sneeuw.*

Auditui meo dabis gaudium et laetitiam: et exultabunt ossa humiliata.

*Laat mij vreugde en blijdschap horen:
u hebt mij gebroken, laat mij ook juichen.*

Averte faciem tuam a peccatis meis: et omnes iniquitates meas dele.

*Sluit uw ogen voor mijn zonden
en doe heel mijn schuld teniet.*

Cor mundum crea in me, Deus: et spiritum rectum innova in visceribus meis.

*Schep, o God, een zuiver hart in mij,
vernieuw mijn geest, maak mij standvastig,*

Ne proicias me a facie tua: et spiritum sanctum tuum ne auferas a me.

*verban mij niet uit uw nabijheid,
neem uw heilige geest niet van mij weg.*

Redde mihi laetitiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me.

*Red mij, geef mij de vreugde van vroeger,
de kracht van een sterke geest.*

Docebo iniquos vias tuas: et impii ad te convertentur.

Dan wil ik verdwaalden uw wegen leren, en zullen zondaars terugkeren tot u.

Libera me de sanguinibus, Deus, Deus salutis meae: et exultabit lingua mea iustitiam tuam.

U bent de God die mij redt, bevrijd mij, God, van de dreigende dood, en ik zal juichen om uw gerechtigheid.

Domine, labia mea aperies: et os meum annuntiabit laudem tuam.

Ontsluit mijn lippen, Heer, en mijn mond zal uw lof verkondigen.

Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem tuique: holocaustis non delectaberis.

U wilt van mij geen offerdieren, in brandoffers scheidt u geen behagen.

Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum, et humiliatum, Deus, non despicies.

Het offer voor God is een gebroken geest; een gebroken en verbrijzeld hart zult u, God, niet verachten.

Benigne fac, Domine, in bona voluntate tua Sion: ut aedificentur muri Ierusalem.

Wees Sion welgezind en schenk het voorspoed, bouw de muren van Jeruzalem weer op.

Tunc acceptabis sacrificium iustitiae, oblationes, et holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.

Dan zult u de juiste offers aanvaarden, offers in hun geheel verbrand, dan legt men stieren op uw altaar.

PSALMUS 50

1. Mi-serére me- i De-us, * secúndum ma-
gnam mi-seri-córdi- am tu- am. 2. Et secúndum
multi-túdinem mi-sera-ti- ónum tu- árum,* de-le
in-iqui- tátem me- am.

Stabat Mater

Stabat mater dolorosa
Iuxta crucem lacrimosa,
Dum pendebat filius.

Cuius animam gementem
Contristatam et dolentem
Pertransivit gladius.

O quam tristis et afflicta
Fuit illa benedicta
Mater unigeniti

Quae maerebat et dolebat.
Et tremebat, cum videbat
Nati poenas incliti.

Quis est homo qui non fleret,
Matrem Christi si videret
In tanto supplicio?

Quis non posset contristari,
Christi matrem contemplari
Dolentem cum filio?

Pro peccatis suae gentis
Vidit Iesum in tormentis
Et flagellis subditum.

Vidit suum dulcem natum
Moriendo desolatum
Dum emisit spiritum.

Eia mater fons amoris,
Me sentire vim doloris
Fac ut tecum lugeam.

Fac ut ardeat cor meum
In amando Christum Deum,
Ut sibi complaceam.

Sancta mater, istud agas,
Crucifixi fige plagas
Cordi meo valide.

*Naast het kruis, met schreiende ogen
Stond de moeder, diep bewogen
Toen de Zoon te sterven hing,*

*En haar door het zuchtend harte,
Overstelt van wee en smarten,
't Zevenvoudig slagzwaard ging.*

*O hoe droef, hoe vol van rouwe,
Was die zegenrijkste vrouwe,
Moeder van Gods ene Zoon!*

*Ach, hoe streed zij! ach, hoe kreet zij,
En wat folteringen leed zij,
Bij 't aanschouwen van die hoon!*

*Wie, die hier niet schreien zoude,
Als hij 't grievend leed aanschouwde,
Dat Maria's ziel verscheurt?*

*Wie kan, zonder mee te wenen,
Christus' moeder horen stenen,
Nu zij met haar zoon hier treurt?*

*Voor de zonden van de zijnen
Zag zij Jezus zo in pijnen,
En de wrede geselstraf,*

*Zag haar lieve Zoon zo lijden,
Heel alleen de doodskamp strijden,
Totdat Hij zijn geest hergaf.*

*Geef, o Moeder! bron van liefde,
Dat ik voel, wat U zo griefde,
Dat ik met U medeklaag.*

*Dat mij 't hart ontgloeit van binnen,
In mijn Heer en God te minnen,
Dat ik Hem alleen behaag.*

*Heil'ge Moeder, wil mij horen,
Met de wonden mij doorboren,
Die Hij aan het kruishout leed.*

Tui nati vulnerati
Tam dignati pro me pati,
Poenas mecum divide!

*Ach, dat ik de pijn gevoelde,
Die uw lieve Zoon doorwoelde,
Toen Hij stervend voor mij streed.*

Fac me vere tecum flere,
Crucifixo condolere,
Donec ego vixero.

*Mocht ik klagen al mijn dagen,
En zijn plagen waarlijk dragen,
Tot mijn jongste stervenssmart.*

Iuxta crucem tecum stare
Et me crucem sociare
In planctu desidero.

*Met U onder 't kruis te wenen,
Met uw rouw mij te verenen,
Dat verlangt mijn zuchtend hart.*

Virgo virginum praeclara,
Mihi iam non sis amara,
Fac me tecum plangere.

*Maagd der maagden! nooit volprezen,
Wil voor mij niet bitter wezen,
Laat mij treuren aan uw zij,*

Fac ut portem Christi mortem,
Passionis fac consortem
Et plagas recolare.

*Laat mij al de wrede plagen,
En de dood van Christus dragen,
Laat mij sterven zoals Hij.*

Fac me plagis vulnerari,
Crucem hac inebriari
Ob amorem filii,

*Laat zijn wonden mij doorwonden,
Worde ik bij zijn kruis verslonden
In het bloed van uwen Zoon.*

Inflamatus et accensus,
Per te virgo sim defensus
In die iudicii.

*Moge ik in het vuur niet branden,
Neem, o Maagd, mijn zaak in handen
In het oordeel voor Gods troon.*

Fac me cruce custodiri,
Morte Christi praemuniri,
Confoveri gratia.

*Christus, moge ik eens behalen,
Als mijn levenszon gaat dalen,
Door uw Moeder, palm en prijs.*

Quando corpus morietur
Fac ut animae donetur
Paradisi gloria.
Amen.

*En als 't lichaam dan zal sterven,
Doe mijn ziel de glorie erven
Van het hemels paradijs.
Amen.*

Hymn.
6.
S Tábat Má-ter do-lo-rósa Juxta crúcem lacrimósa,
Dum pendébat Fí-li-us.

Uitvoerenden

Frank Rutgers, cello

Frank Rutgers heeft zijn opleiding gekregen aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag.

Hij haalde het diploma Docerend Musicus in juni 1987. Daarna studeerde hij verder aan het Rotterdams Conservatorium, waar hij in juni 1990 afstudeerde met het diploma Uitvoerend Musicus.

Tijdens en na het conservatorium was hij 13 jaar remplaçant bij het Residentie Orkest en het Rotterdams Filharmonisch Orkest. Direct na het DM examen is hij als cellist bij diverse musicals werkzaam geweest (*Cats, Les Misérables, Phantom, Aida, Elisabeth, Lion King, Tarzan* etc) de laatste jaren ook als bassist (*Piaf, de musical* en de *Sound of Music*). Frank wordt regelmatig ingehuurd door orkesten om hun cello-groep te versterken en aan te voeren.

Als solist is Frank onder andere te horen geweest bij het Ricciotti Ensemble en het Bergens Symfonie Orkest.

Frank Rutgers

Jeroen Rekké, contrabas

Jeroen Rekké (1967) is zijn muzikale carrière als cellist begonnen op 9-jarige leeftijd. Zeven jaar later heeft Jeroen de switch gemaakt naar de contrabas. Na een jaar op een Highschool in de Verenigde Staten te hebben gezeten is Jeroen begonnen aan het conservatorium in Utrecht.

Inmiddels is Jeroen alweer ruim twintig jaar actief in het muziekleven als freelance contrabassist bij de diverse orkesten in Nederland en België zoals bij L'Orchestra Particolare, de orkesten van het Muziekcentrum van de Omroep, Orkest van het Oosten, Brabants Orkest, Gelders Orkest, Noordnederlands Orkest, van Beethoven Academie, Nederlands Philharmonisch Orkest, Nederlands Kamerorkest, enzovoort. In de afgelopen jaren heeft hij ook bij talrijke musicalproducties bij Joop van den Ende in de orkestbak gespeeld, waaronder: *Phantom of the Opera, West Side Story, Anatevka, Chicago, Les Misérables* en vele anderen.

Gerard Leegwater, kistorgel

Gerard Leegwater (1962) studeerde koordirectie, orgel, klavecimbel en kerkmuziek aan het Alkmaars Conservatorium. Tevens studeerde hij muziekwetenschappen aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, alwaar hij in 1993 afstudeerde op een historisch onderzoek naar het werk van het Amsterdamse orgelmakersgeslacht Knipscheer.

Als cantor-organist is Gerard Leegwater verbonden aan de Witte kerk en de Ter Coulsterkerk te Heiloo. Daarnaast treedt hij regelmatig op als solist of

als begeleider en maakt hij deel uit van verschillende muziekensembles. Als dirigent geeft hij leiding aan een vijftal koren. Met zijn ensemble Collegium Vocale Camerata voert hij iedere maand een Bachcantate uit in de Kooger kerk te Zuid-Scharwoude

In de afgelopen decennia is Gerard Leegwater als dirigent of als organist betrokken geweest bij de uitvoering van vele oratoria, cantates en andere werken. Zo verleende hij zijn medewerking aan alle grote vocale werken van J.S. Bach, zoals de passies, de *Hohe Messe*, *Weihnachts-oratorium*, het *Magnificat*, de motetten en vele cantates.

Gerard Leegwater

Paul Valk, dirigent

Paul Valk (1969) studeerde orgel, koordirectie en kerkmuziek aan het Conservatorium en aan het Nederlands Instituut voor Kerkmuziek, beide in Utrecht, en behaalde aldaar zijn diploma's. Daarnaast specialiseerde hij zich in piano, zang en orkestdirectie.

Zijn orgel-docenten waren o.a. Kees van Houten en Bernard Winsemius en leermeester voor koordirectie was Krijn Koetsveld.

Hij is vanaf 1993 dirigent van Sine Nomine:

Op dit moment dirigeert Paul Valk naast Sine Nomine nog drie andere koren: Het Amsterdams Gemengd Koor (grote oratoria in het Amsterdamse Concertgebouw) sinds 1999, met o.a.: meerdere keren Bach's *Matthäus Passion*, *Johannes Passion*, *Weihnachtsoratorium*, *Requiem* van Mozart en Verdi, *Messiah* van Händel, *Carmina Burana* van Orff. Verder: *Die Jahreszeiten* en *Schöpfung* van Haydn, en andere prachtige werken van Beethoven, Mendelssohn, Dvorak, Rossini, Britten en Poulenc.

Soli Amersfoort (grote oratoria in het Amersfoortse en elke 2 jaar in het buitenland) sinds 2012, met o.a.: de *Paulus* van Mendelssohn.

Het koor van de Dominicuskerk in Amsterdam sinds 1998. Een levendige, oecumenische basisgemeente en broedplaats voor nieuwe, Nederlandstalige liturgische gezangen. Viering van de liturgie wordt regelmatig aangepast aan nieuwe visies en inzichten. In deze functie op deze plek staat hij letterlijk in

de voetsporen van Bernard Huijbers en Tom Löwenthal. Ook ontwikkelt Paul Valk nieuwe liturgische gezangen (op 3 cd's te beluisteren) en dirigeert wekelijks een grote zingende gemeente.

In het verlengde van deze baan geeft hij lied-/koordagen in het land op aanvraag van kerkgemeentes of parochies.

Incidenteel leidt Paul Valk ook nog vocaal ensemble Octagon uit Utrecht, een 8-tot-10-koppig gezelschap. Hij is dan continuospeeler en stuurt al spelend het geheel aan. Zo voerden ze

Die Musikalische Exequien (Schütz) en *Membra Jesu Nostrī* (Buxtehude) uit in o.a. De Nieuwe Kerk en de Hermitage, beide in Amsterdam.

Vermeldenswaard is nog het dirigeren van een 'scratch' in 2012 in de Pieterskerk in Leiden. Uitgevoerd werd de *Messiah* met een deelnemerskoor van ruim 900 middelbare scholieren!

Verder is Paul Valk begeleider van koren, instrumentalisten en vocalisten op orgel en/of piano en geeft hij dirigentencursussen voor de Nederlandse Sint Gregoriusvereniging.

Paul Valk

Kamerkoor Sine Nomine

Kamerkoor Sine Nomine is een hechte groep goede amateurzangers. Paul Valk houdt ervan om met het koor niet alleen traditionele en serieuze concerten te geven, maar ook om buiten de gebaande paden te gaan. Zo zong het koor in 2004 in tien voorstellingen mee aan de opera *Trijn*, die gecomponeerd was bij het 750-jarig bestaan van Alkmaar.

In 2005 gaf het een concert in Warmenhuizen samen met een balletdanseres en in 2007 was er in Heiloo de theatrale uitvoering van *Dido and Aeneas* van Henry Purcell. Het koor heeft ook meermalen in het buitenland opgetreden, onder andere in Darmstadt in Duitsland met muziek van Arvo Pärt en in november 2006 in Kopenhagen, waar het *Requiem* van Gabriel Fauré op het programma stond.

Samen met het Amsterdams Gemengd Koor, dat ook geleid wordt door Paul Valk, zong het koor in februari 2007 mee met *Carmina Burana* van Carl Orff in het Concertgebouw in Amsterdam. Samen met Alkmaars Kleinkoor Good Company werd begin 2009 voor een groot publiek in Schagen en Amsterdam het beroemde *Requiem* van Maurice Duruflé uitgevoerd.

In november 2010 stond Sine Nomine op het podium van de grote zaal in het Concertgebouw in Amsterdam. Samen met het Amsterdams Gemengd Koor (AGK) zong het koor onder leiding van Paul Valk mee in het *Magnificat* van John Rutter en in de *Carmina Burana* van Carl Orff en in december in de Beurs van Berlage in Amsterdam. Daar voerde Sine Nomine samen met het Amsterdams

Gemengd Koor en Symfonisch Blaasorkest ATH voor 600 mensen de wereldpremière van *Poems from Guantanamo* van Bernard van Beurden.

In 2011 bestond Sine Nomine 35 jaar en dat is gevierd met twee bijzondere concerten. *Membra Jesu Nostri* voor koor, solisten en strijkers en continuo is twee keer met groot succes uitgevoerd. Maar dat was nog niet alles, want een lang gekoesterde wens kwam in november uit. Toen zong een versterkt Sine Nomine in Heiloo en Den Helder *Ein Deutsches Requiem* van Johannes Brahms. Het waren hoogtepunten voor zowel muzikanten als voor het publiek.

Sine Nomine bestaat uit:

Sopranen: Nel Beemster, Christine Dragt, Anna Jonker, Klaartje van Leersum, Lettie Oosterhof, Marga van der Pol, Maaïke Sillmann, Simone Sohier, Iris Wimmers.

Alten: Loes Aartsen, Wilma Bos, Anneke Breukel, Roosmarie van Dijk, Marga de Jong, Maria Sniijders, Cornelia Wiemers.

Tenoren: Jan Berghuis, Henk Bulthuis, Fred Jonkhart, Hans Spaans, Ruben Timmer.

Bassen: Richard den Bak, Henk Blankevoort, Herman van der Mark, Gerard May, Guido Schneider, Wilbert Sentenie, Wim Timmer.

Dirigent: Paul Valk.

kamerkoor Sine Nomine in 2011

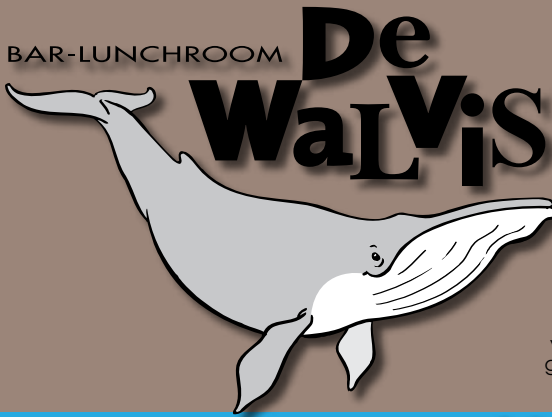

Dit concert is mede tot stand gekomen met financiële steun van:

Hier had uw advertentie kunnen staan!

Jan Boonplein 6, De Rijp
Voor info/reserveringen:
0229-67 19 92

van dinsdag t/m zondag
geopend vanaf 10:30 uur

Een unieke locatie in het van De Rijp!

WWW.LUNCHROOMDEWALVIS.NL

ffective
MARKETING

Ook van dit programmaboekje mochten wij weer de opmaak verzorgen.

Wat mogen wij voor u verzorgen?

Uw logo, huisstijl, website of ondersteuning bij andere marketingactiviteiten?

Kom eens vrijblijvend de mogelijkheden bespreken.

Noorddijkerweg 15 | 1645 VB Ursem | www.ffective.nl
072-535 40 90 | info@ffective.nl

Bezoek ook eens onze website:
www.sinenominealkmaar.nl

Colofon

Omslagafbeelding: 'Pieta' van Michelangelo (1499)
Locatie: Sint-Pietersbasiliek, Rome
Marmer, 174 x 195 cm

Teksten:
Grafisch ontwerp,
advertentie-opmaak: Paul Valk, Marga v.d. Pol
FFective - Richard den Bak

